

sae omnes quae praesumptionem excludunt ab eiusmodi censura pariter eximunt.

At 1. praesumptionem excludit ignorantia quaelibet, etiam affectata, ut alias affirmavimus (1); ergo qui ignorantia qualibet detentus ordinem ab interdictis in Capite personis reciperet hanc suspensionem effugeret.

2. Pariter qui in dubio versaretur an Episcopus sit interdictus, excommunicatus, haereticus etc. Dubio enim scientia excluditur, ideoque et praesumptio.

3. Similiter qui timore ad ordinem suscipiendum compelleretur; qui enim timore ad aliquid agendum movetur, omnimodis voluntarie non agit, nec omnimodis contemnit legem; praesumptio autem liberam omnino actionem requirit,

(1) Circa ignorantiam affectatam non pauci nobis contradicunt. At S. Alphonso, qui etiam contrariae sententiae adhaeret, *lib. VII, n. 48* scribit: « Secunda » vero sententia affirmat, eamque tenent Sanchez, Bonacina, Roncaglia, Salmanticensis, alique non pauci. Ratio quia ignorantia affectata in rigore non est vera » scientia, qualis requiritur in poenis impositis scienter peccantibus, cum poenae » strictae sint intelligendae; licet autem talis ignorantia includat dolum virtutalem, non tamen formalem; qui enim peccat scienter contra legem vere contemnit » eam; qui vero peccat ex ignorantia affectata, etsi velit ignorare, ut liberius » peccet, tamen demonstrat aliquam reverentiam erga legem, dum quaerit ipsam » ignorare ex timore, quod si ipsam sciret retraheretur a peccato... Hanc secundam » sententiam non audeo dicere improbabilem, sed primae magis adhaereo saltem » ut communiori. »

Ne utriusque sententiae intrinsecas rationes expendamus, unum adnotabimus, sententiam nostram scilicet ex S. Alphonso, probabilem esse, atque ita probabilem ut ipse contrariae adhaereat non uti probabiliori, sed *saltem ut communiori*. Si autem sententia quam sequimur vere probabilis est, probabilitate scilicet intrinseca et extrinseca, per eam censura excluditur. Nemo enim de censura damnandus est quem sententia vere probabilis ab ea incurrenda eximit; ut non semel cum cl. Roncallio in nostris Commentariis asseruimus.

perfectam legis cognitionem, et perfectum contemptum.

3. Demum necessarium est ad censuram incurrandam ut ordo sit valide collatus: ordo enim invalide collatus est nullus; consequenter non potest eius exercitium impediri. Ita si quis ab Anglicanis ordinem susciperet, nullam suspensionem incurreret.

Haec porro suspensio perpetua est, nec ab aliis quam a Romanis Pontificibus remitti potest, qui in eiusmodi negotiis severe agere solent; et recte. Manifestum autem esse putamus, quod si quis ordines reciperet ab excommunicato nominatim per Romanum Pontificem excommunicationem incurreret ei reservatam, quia communicaret in divinis cum personis nominatim a Papa excommunicatis.

At hoc in casu non putaremus, ordinatum praesentem incurrere suspensionem, cum non sit ob idem crimen duplex irroganda censura et quidem inutiliter; etenim ordinatus suspensus maneret ratione excommunicationis R. Pontifici reservatae.

Expendamus post haec oportet alteram partem Capituli.

Porro in ea exercitio ordinis suscepti, donec dispensentur, prohibentur qui eum receperunt bona fide ab interdictis personis: *eum vero qui bona fide a quopiam eorum est ordinatus, exercitium non habere ordinis sic suscepti, donec dispensentur, declaramus.*

Quo in loco clarissimi scriptores de la Nouvelle Revue Théologique Tom. XVII. pag. 636. n. 27. scribunt: « Bona fides, de qua hoc in » loco quaestio est, non dicit peccati » absentiam in ordinando; vocabula » ista opponuntur praesumptioni » in prima articuli parte requisitae. Ordinandus igitur exercitio » ordinis recepti interdicitur, peccaverit, nec ne, graviter vel leviter peccaverit dum illum recepit, » si in eo praesumptio locum non » habuit. » (1)

Atque pro re sua statuenda citant, alios inter, cl. D'Annibale *Comment. n. 196.*

(1) La bonne foi dont il est ici question n'est pas l'absence de péché chez l'ordinand: ces termes sont opposés à la présomption requise dans la première partie de l'article. L'ordinand est donc soumis à la défense d'exercer l'ordre reçu, qu'il ait péché, ou non, en le recevant, qu'il ait péché légèrement ou gravement, du moment qu'il n'y a pas eu présomption chez lui.

Ut aliquid in re dicamus. Cap. 1. de Ordinatis ab Episcopo qui renunciavit Episcopatu et Episcopali dignitati, qui consequenter et iurisdictione et quavis extrinseca dignitate caret, respondit Alexander III: « Sane si ab eodem sacros ordines scienter quis receperit, quia indignum se fecit, executionem officii non habebit; ubi autem non scienter, poterit » (nisi crassa et supina fuerit ignorantia) discretus Pontifex dispensare. »

Similiter Gregorius IX Cap. 2. de ordinatis ab Episcopo qui renunciavit Episcopatu sancivit: « Cum » clericis qui ab excommunicato Episcopo ignoranter ordines receperunt per suos poterit Episcopos dispensari. »

Ex quibus patet, in eiusmodi ordinatis ignorantiam quidem admitti, non tamen crassam et supinam, quae ea addiscere negligit quae scire tenetur. Pium IX autem reddidisse per verba *bona fide* id quod antiquiores Pontifices expresserant per verba *ignoranter*, vel *non scienter*.

At manifestum est, ignorantiam crassam et supinam non quidem tollere sed minuere voluntarium, et inter ignorantias consequentes ut ita loquamur, illam esse quae minorem habet malitiam, scilicet

est minus gravis. Cum igitur legislatores eiusmodi ignorantiam abesse velint ab eo qui ordines ab nominatim excommunicato etc. vel haeretico aut schismatico notorio recipit, arbitramur eos exigere ut ordinandus ita in bona fide versetur ut nulla culpa inquinetur. Quod etiam exigitur in Cap. *Si qui a Simoniacis* supra relato. In eo enim requiritur ut ordinatus nescierit ordinantem esse Simonicum; id vero demonstrari si tunc temporis ordinans pro catholico habebatur in Ecclesia; quod factum excludere videtur suppositionem contrariam. Quod et ex ipsa bonae fidei definitione patere dicimus. Etenim in casu bona fides est actus intellectus, id est existimatio, persuasio, credulitas, qua quis prudenter iudicat, Episcopum a quo ordines recipit non esse haeticum notorium, excommunicatum nominatim etc. At qui prudenter agit, sine peccato agit, ergo cum ab ordines in casu suscipiente bona fides exigatur, ab eo talis requiritur ignorantia cum qua dubium aliquod antecedens non consistat; sin minus dubium deponere teneretur; quod ni deponeret peccaret, neque amplius dici posset eum esse in bona fide.

Non putamus hinc hoc in loco bonam fidem opponi praesumptioni de qua in prima parte capituli; cum enim praesumptio non admittatur in eo qui ignorantia crassa et ut melius loquamur, qualibet igno-

rantia laborat, non intelligeretur quare Alexander III crassam ignorantiam excluserit; si illud *non scienter* praesumptioni vel scientiae opponi voluisset; praesumptio enim vel scientia in eo qui crassa et supina ignorantia laborat non admittitur.

Ex hoc autem sequi videtur, non posse ab Episcopo dispensari eum qui supina ignorantia et multo magis affectata detentus, ordines ab haeretico notorio vel nominatim excommunicato et interdicto etc. recipit. Quod et ipse cl. Commentator Reatinus affirmat dum quaerit: *Comment. pag. 115 n. 196 edit. 3.* Quid si dubitaverit, et neglexerit inquirere ex desidia culpabili quidem, *sed non lata, crassa, supina?*

Id vero certum nobis videtur tum ex allegatis supra Canonibus, in quibus excluditur quaelibet ignorantia consequens, tum ex verbis Pii Papae IX, qui insuper bonam fidem requirit, quae, ut patet, quodlibet peccatum excludit. Atque hinc apparet, 1. verum non esse quod in Piano Capite bona fides opponatur praesumptioni; opponitur enim, ut ex dictis constat, cuiusque ignorantiae quae peccatum infert; apparet 2. veram non probari sententiam illorum qui dicunt hoc in capite bonam fidem consistere posse cum peccato etiam gravi: 3. probatione indigere cl. Reatini sententiam, qui *loc. cit.* eum qui dubitavit, et ex desidia culpabili, non tamen lata, crassa, supina dubium deponere neglexit,

affirmat absolvi posse ab Episcopo, quia non praesumpsit. (1) Etenim et probandum est hoc in loco bonam fidem opponi praesumptioni, et inquisitionis amissionem in eo qui dubitavit in casu, posse esse levem; si enim gravis, et de re nescimus an dubitandum sit, non intelligimus quomodo cum bona fide conciliari possit. Qua de causa inferimus, dispensari ab Romano Pontifice debere Clericum qui culpabili ignorantia ordinem ab Episcopis vel haeticis etc. vel nominatim excommunicatis etc. receperit: eum vero qui bona fide, id est sine peccato, a proprio Episcopo. Quod postremum certum undequaque est. Ut enim argumentatur Avanzinius noster *Comment. pag. 92.* verba indefinita: *donec dispensetur*, continent clasulam *prout de iure*. In iure autem haec dispensatio non est reservata, uti constat ex allegatis iuris capitibus. Hinc qui bona fide ab eiusmodi Episcopis fuit ordinatus peccat si postquam vitium Episcopi ordinantis novit, ordinem exerceat antequam dispensetur; at ante ordinationem sceleris purus debet esse ut dispensari possit ab Episcopo.

(1) « Utrum dispensari nequeat ab Episcopo, quia non fuit in bona fide; an queat quia non praesumpsit? Et quando semper id accipiendum est quod reo est favorabilius, hoc magis puto. »

(2) Si quis a Simoniacis non simoniace ordinati sunt, siquidem probare poterint se quum ordinarentur, nescisse eos simoniacos esse, et si tunc pro catholicis habebantur in Ecclesia, talium ordinationes misericorditer sustinemus, si tamen eos laudabilis vita commendat. Qui vero scienter se a Simoniacis consecrari (imo exsecrari) permiserint, eorum consecrationem omnino irritam esse decernimus. Caus. 1, Quaest. 1, Cap. 108.

(3) Nouvelle Revue Théologique loc. cit. pag. 637, n. 28.

Post haec expendenda superest opinio Commentatoris Patavini, qui *pag. 326 n. 449* censet eiusmodi inhabilitatem ad exercendum ordinem ignoranter susceptum ab Episcopo simoniaco, irregulari, deposito et degradato etiam post Constitutionem *Apostolicae Sedis* perdurare: « Aderat olim censura suspensionis ab ordine suscepto non modo in Clericos, qui scienter recipiebant ordinem ab Episcopo publice haeretico, aut schismatico; sed etiam in Clericos qui scienter ordinem recipiebant ab Episcopo Simoniaco (ex Cap. *Siquis a Simoniacis*) (2), vel ab Episcopo irregulari aut deposito et degradato ut liquet ex pluribus iuris Capitibus, quae citat Bonacina. Censura autem prout modo viget, non extenditur ultra casus in novo Article expressos; idcirco qui nunc, etiam scienter, ordines recipere auderet ab Episcopo Simoniaco, irregulari, deposito, aut degradato, inhabilis quidem existet ad recepti ordinis exercitium, donec dispensetur, sed censura innodatus non esset. »

At alii contradicunt (3) ea ducti ratione quod in Constitutione

Apostolicae Sedis eiusmodi prohibitio silentio praeterita fuerit.

Nos ad hanc alteram sententiam defendendam aliis argumentis adducimur. Primo enim admodum raro, nostro aevo, eiusmodi ordinationes a Simoniacis, degradatis, irregularibus, depositis Episcopis contingere possunt, ut fere dicamus quod numquam contingant. Adeo ut Pius Papa IX qui poenas in reos Simoniae realis, et confidentialis in beneficiis quibuslibet, et in reos simoniae realis ob ingressum in religionem excommunicationem innovavit, nullam tulerit contra reos Simoniae in conferendis ordinibus. Ex qua omissione videri potest actum nunc esse, ex legislatoris mente, de poenis latis contra conferentes vel suscipientes ordines simoniae. Atque idipsum de degradatis, depositis etc. dicatur. Sed hoc praetermisso, si nunc qui bona fide ab excommunicato nominatim, vel haeretico notorio etc. ordinem reciperet lata poena, ante dispensationem teneretur, in peiori conditione versaretur quam qui a simoniaco ordinem aliquem recipere praesumeret. Cum enim in hunc

lata censura renovata non fuerit, nulla profecto hic poena teneretur post constitutionem *Apostolicae Sedis*; etenim inhabilitas exercendi ordines in eos lata esset qui eos bona fide a simoniacis receperunt.

Et cum in lege odiosa versemur, eiusmodi dispositio non esset extendenda ad alios casus; consequenter neque ad praesumentes recipere ordines a Simoniacis declaratis et manifestis, quamvis graviore culpa obligentur.

At id alienum censeri debet a legumlatorum mente qui sibi cohaerentes et sunt et videri volunt. Ergo cum hi nullo pacto legem renovarint in nequiores delinquentes, universam legem abrogasse et noluisse poenae innocentiores subiacere censendi sunt.

Confitemur utique cum praestantissimo Commentatore Patavino per Constitutionem *Apostolicae Sedis* limitatas fuisse censuras tantum, poenas autem, inhabilitates etc. servatas fuisse. At id intelligimus quando poena, inhabilitas, privatio legumlatorum menti non opponitur, neque ex earum conservatione incohaerentia aliqua sequitur, ut in casu nostro, ni fallimur, sequeretur.

APPENDIX XLVIII.

De suspensione lata in Clericos saeculares externos Romae commorantes, atque in Episcopos absque praescriptis conditionibus ipsos ordinantes.

Septima suspensio his verbis proponitur: « *Clerici saeculares externi ultra quatuor menses in urbe commorantes ordinati ab alio quam ab ipso suo Ordinario absque licentia Cardinalis Urbis Vicarii, vel absque praevio examine coram eodem peracto; vel etiam a proprio Ordinario posteaquam in praedicto examine reiecti fuerint; nec non Clerici pertinentes ad aliquem e sex Episcopatibus suburbicariis, si ordinentur extra suam Dioecesim, dimissorialibus sui Ordinarii ad alium directis quam ad Cardinalem urbis Vicarium; vel non praemissis ante Ordinem sacrum suscipiendum exercitiis spiritualibus per decem dies in domo urbana Sacerdotum a missione nuncupatorum, suspensionem ab ordinibus sic susceptis ad beneplacitum S. Sedis ipso iure incurrunt. Episcopi vero ordinantes ab usu Pontificalium per annum.*

Ea quae Pius Papa IX hoc in capite decernit, decreta iam fuerant ab Alexandro VII in Const. *Apostolica sollicitudo* lata die VII Augusti 1662; ea vero quae decrevit cedere et cessura esse in omnipo-

tentis Dei gloriam et animarum salutem arbitratus est. Non omnia tamen praescripsit, quae Pius Papa IX; qua de causa Alexandri VII Constitutionem praetermittentes, uni Plano Capiti exponendo insistemus.

Inquiramus igitur quinam suspensionem in capite latam incurrant; quasnam ob causas, quibusque sub conditionibus.

Et 1. Suspensio lata duplex est. Atque prima ab ordinibus indebite susceptis fertur in Clericos externos, id est non pertinentes ad aliquem e sex Episcopatibus suburbicariis (1) qui contra ac praescriptum in Capite est, ordines susceperint. Alia vero suspensio ab usu Pontificalium fertur in Episcopos qui praedictis clericis ordinationem conferant.

Suspensionis autem incurrendae multiplex est causa. Et prima est si clerici saeculares externi qui ultra quatuor menses Romae commorantur, absque licentia Eminentissimi Urbis Vicarii ordinentur ab alio quam a proprio Episcopo sive in maioribus sive in minoribus ordinibus; (2). Hi quapropter Clerici ab uno Episcopo proprio, non ab alio

(1) Episcopatus Suburbicarii sunt Ostiensis et Veliternus, Portus et Sanctae Rufinae, Albanensis, Tusculanus, Praenestinus, atque Sabinus.

(2) Quod quantum ad ordines attinet nulla fiat exceptio, patet ex edicto lato de mandato Clementis VIII die 24 mensis Novembris 1603, quodque relatam etiam